

ULUSAL KOYUN KEÇİ ISLAH PROGRAMI

SOYKÜTÜĞÜ SİSTEMİ

MAYIS/ 2015

HEDEF

- ❖ Bu organizasyonun ana hedefi, programa dâhil edilen hayvanların pedigri kayıtlarını oluşturmak ve bu kayıtlar ile seleksiyon yapmak, yüksek değerli koyun ve keçileri damızlığa ayırarak yetiştirici elindeki sürülerin genetik kapasitelerini artırmak ve böylece hayvan başına verimi artırabilmektir.
- ❖ **Her ülke, damızlık materyal ihtiyacına göre seleksiyon organizasyonlarını oluşturmakta, bu sistem çerçevesinde yüzlerce koç ile teke bireysel veya yavrularının verimlerine göre testlerden geçirmektedir. Bu yolla her ırk için oluşturulan seleksiyon organizasyonuna göre koç ve teke test istasyonları kurularak bu çerçevede ihtiyaca göre koç ve tekeler test edilebilmektedir.**
- ❖ Ülkemizde koyun ve keçi ırklarının dağılımları göz önüne alınarak öne çıkan yaklaşık 20 koyun keçi ırkında seleksiyon organizasyonu oluşturmak mümkündür.

PROGRAMIN SÜRESİ

❖ **Başlama Tarihi :**
2015

❖ **Bitiş Tarihi :**
Sürekli

PROGRAMIN AMACI

- ❖ Türkiye koyun keçi yetiştiriciliği potansiyelinden gereği kadar faydalanma yollarını geliştirmek,
- ❖ Küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinde sürdürülebilirliği sağlamak,
- ❖ Bölgesel-yerel ırk ve yetiştirme alışkanlıkları dikkate alınarak ayrıntıları bakımından farklılıklar gösteren ıslah programlarının ulusal boyutta entegrasyonunu sağlamak,
- ❖ Sürdürülen ıslah programları kapsamında verim ve soy kütüğü kayıtlarına dayalı olarak sürdürülebilir damızlık üretimini şekillendirmek,
- ❖ Damızlık sertifikasyonu ile ilgili hizmet süreçlerine işlerlik kazandıracak kanalların açılmasını sağlamak şeklinde sıralamak mümkündür.

PROGRAMIN KAPSAMI

- ❖ Çağdaş ıslah programını yürütebilecek altyapı ve potansiyele sahip ve bu programda belirtilen esasları yerine getirmeyi kabul eden koyun veya keçi yetiştiricileridir.

BEKLENEN FAYDALAR

- ❖ Türkiye hayvan varlığının önemli bir kısmını küçükbaş hayvanlar oluşturmaktadır. Bu ırkların saf olarak yetiştirilmesi ve sahip olduğu genetik potansiyelin ortaya konması ve korunması sağlanmış olacaktır.
- ❖ Birim hayvandan elde edilecek ürün miktarında artış sağlanabilecek, dolayısıyla yetiştiricilerin elde ettikleri kar artacak ve hayat standartları iyileşecektir.
- ❖ Birlikler tarafından veya öncülüğünde kurulacak koç–teke performans test istasyonlarında yapılacak performans testi neticesinde, küçükbaş hayvan ırklarının ıslahında kullanılacak üstün verim özelliklerine sahip koçlar/tekeler elde edilebilecektir.
- ❖ Küçükbaş yetiştiricilerinin üstün verimli damızlık koç ihtiyacı karşılanacaktır.

BEKLENEN FAYDALAR

- ❖ Koyun keçi yetiştiricilerinin eğitimi yapılacak ve koyunculukta kayıtlı yetiştiriciliğin temelleri atılacaktır.
- ❖ Projeli yetiştiriciler damızlıkçı işletme özelliklerine kavuşacak, üstün verimli koç/tekeleri daha yüksek bedelle satabileceklerdir.
- ❖ Bu alana yatırım yapacak olan yeni müteşebbislerin nitelikli damızlık ihtiyaçlarının karşılanması mümkün olacaktır.
- ❖ Suni tohumlama vb biyoteknolojik uygulamaların devreye sokulması ile üstün verimli koç veya tekelerden daha fazla yavru alma şansı yakalanacaktır.
- ❖ Genomik seleksiyona taban oluşturacak, tüm populasyonu temsil edecek referans populasyon yapısı şekillenmiş olacaktır.

KOYUN KEÇİ POPULASYONU

- ❖ Program kapsamında koyun ırklarından Akkaraman, Morkaraman, Kangal Akkaraman, Karayaka, İvesi, Karacabey Merinosu, Orta Anadolu Merinosu, Kıvırcık, Dağlıç, Hemşin, Sakız, Ramlıç, Pırlak, Karakaş, Zom, Karya ve Pırıt Koyunu ile Keçi ırklarından Ankara Keçisi, Kıl Keçisi, Kilis Keçisi, Honamlı Keçisi ve saanen yetiştiriciliği yapan halk elindeki sürülerde soy kütüğü sistemi kurularak saf yetiştirme ve seleksiyon yöntemi ile çeşitli verimler ıslah edilecektir.
- ❖ Program, Merkez Birliği ve İl Birlikleri tarafından oluşturulacak soykütüğü sistemi çerçevesinde yetiştirici sürülerinde yürütülecektir.

UYGULANACAK ISLAH SİSTEMİ

- ❖ Programın ıslaha yönelik verilerinin toplanması, değerlendirilmesi, veri analizleri, damızlık değer tahminleri ile seleksiyon yöntemleri ve kriterleri gibi iş ve işlemler Bakanlık ve Merkez Birliği gözetim ve denetiminde alt yapısı uygun üniversite veya Araştırma Enstitüsü ile yürütülecektir. İşbirliği esasları bir protokol ile belirlenecektir. Ayrıca İl Birlikleri Üniversite ya da Araştırma Enstitülerinden Danışmanlık hizmeti alabileceklerdir.

Performans Test Çalışmaları

- ❖ **Test İstasyonu:** Test İstasyonları Merkez Birliğinin gözetimi ve denetimi ve koordinasyonunda İl Birlikleri tarafından ihtiyaca göre oluşturulur. Bireysel ve yavru testini esas alan bu istasyonlar damızlık seçiminde etkin rol oynayacaklardır.

UYGULANACAK ISLAH SİSTEMİ

Performans Test Çalışmaları

- ❖ **Yavru Testi (Progeny testing) Çalışmaları:** Özellikle süt yönünde yapılacak ıslah çalışmalarında, performans test sonucunda tespit edilen üstün damızlık değere sahip erkekler, doğrudan ıslah sistemine gönderilebileceği gibi imkan ölçüsünde ve uygun altyapı varsa, ön seçimi yapılan hayvanların ıslah sürülerinde suni tohumlama yöntemleri kullanılarak yavru testi çalışmasına alınmaları gerekir.
- ❖ Yapılacak yavru testi sonuçlarına göre belirlenen üstün damızlıklar yapılacak planlamaya göre ıslah sürülerinde kullanılır. Uygun altyapının var olduğu durumlarda spermaları alınıp dondurulur.

KOÇ TEKE TEST İSTASYONLARI

IRKLAR	ELİT SÜRÜ KOÇ – PERFORMANS TEST İSTASYONU	KOÇ TEKE İSTASYON SAYISI
AKKARAMAN	KONYA, ANKARA, KARAMAN, AKSARAY,	2
ŞAVAK AKKARAMAN	ELAZIĞ	1
MORKARAMAN	BİNGÖL, VAN, AĞRI, ERZURUM	2
KANGAL AKKARAMAN	SİVAS	1
ORTA ANADOLU MERİNOSU- RAMLIÇ	KONYA, KARAMAN, ANKARA, ESKİŞEHİR, AFYONKARAHİSAR	2
KARACABEY MERİNOSU- KIVIRCIK	BALIKESİR, BURSA	2
KARYA	DENİZLİ, AYDIN	1
SAKIZ – SAANEN- TAHİROVA	İZMİR, ÇANAKKALE	1
İVESİ	ŞANLIURFA, GAZİANTEP	1
KARAYAKA - HEMŞİN	TOKAT	1
KIL KEÇİSİ - HONAMLI KEÇİSİ	ISPARTA, ANTALYA, MERSİN,	1
KİLİS	GAZİANTEP	1
KARAKAŞ - ZOM	DİYARBAKIR	1
ANKARA KEÇİSİ	ANKARA	1
PIRIT – PIRLAK - DAĞLIÇ	ISPARTA, AFYONKARAHİSAR, ESKİŞEHİR	1

PROGRAM UYGULAMA ESASLARI

KOYUN VE KEÇİLERDE SOY KÜTÜĞÜ VE ÖN SOY KÜTÜĞÜ YÜRÜTME ESASLARI

Amaç

MADDE 1 - Bu yürütme esaslarının amacı: saf damızlık koyun ve keçi yetiştiriciliği çerçevesinde soy kütüğü ve ön soy kütüğü çalışma ve yürütme esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - Bu yürütme esasları her yaştaki saf damızlık koyun ve keçinin soy kütüğüne kayıt şartlarını, kayıt için gerekli olacak bilgileri, soy kütüğü programına dâhil olacak Birlik, yetiştirici ve hayvanların seçim kriterlerini ve soykütüğü programına müracaat için her aşamada yapılacak iş ve işlemleri kapsar.

Yasal Dayanak

MADDE 3 – Koyun ve Keçilerde soykütüğü ve Ön soy kütüğü yürütme esasları; 9 Şubat 2013 Tarih ve 28554 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Safkan Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiriciliği Hakkında Tebliğ'e (Tebliğ no:2013/2) dayanılarak hazırlanmıştır.

PROGRAM UYGULAMA ESASLARI

Programa Alınacak ırklar

MADDE 4 – (1) Ülke bazında her ırk için bir soy kütüğü programı oluşturulur. Bakanlık tarafından onaylanan İl Birlikleri projeleri (talepleri, müracaatları) bu programa dahil edilir.

(2) Soykütüğü Programına dahil edilecek ırklar şunlardır:

1-Akkaraman	11-Pırlak
2-Morkaraman	12-Karayaka
3-Kangal Akkaraman	13-Hemşin
4-Şavak Akkaraman	14-Sakız
5-İvesi	15-Tahirova
6-Anadolu Merinosu	16-Kıl Keçisi
7-Karacabey Merinosu	17-Ankara Keçisi
8-Kıvırcık	18-Kilis Keçisi
9-Karya	19-Honamlı Keçisi
10-Ramlıç	20-Türk Saanen Keçisi

PROGRAM UYGULAMA ESASLARI

Birliklerde Aranacak Şartlar

MADDE 5 -

a-Merkez Birliğine üye olmak,

b-İli ile ilgili soykütüğü programını yürütecek yeterli teknik eleman ve araca sahip olmak,

c-Programı yürütecek yeterli mali kaynağa sahip olmak.

Yetiştiricilerde Aranacak Şartlar

MADDE 6 -

(1) Birlik asıl üyesi olması,

(2) **50 baş ve üzeri** sayıda KKKS'de (Koyun Keçi Kayıt Sistemi) kayıtlı anaç hayvan koyun ya da keçiye sahip olması,

PROGRAM UYGULAMA ESASLARI

- (3) Koyun ve keçi ırklarının fenotipik özelliklerini göstermesi,
- (4) Fiziki alt yapının (ağıl, yem üretim, vb.) yeterli olması,
- (5) Yetiştiricilerin düzenli olarak kayıt vermeyi taahhüt etmesi
- (6) Safkan bir koyun veya keçinin kendi ırkının soy kütüğüne kayıt olabilmesi için Tebliğin 7.maddesinde belirtilen kayıt kriterlerine uygun olması, gerekmektedir.

PROGRAM UYGULAMA ESASLARI

Seçim Komisyonu

MADDE 7 – İl Seçim Komisyonu, İl Gıda Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü Temsilcisi başkanlığında Üniversite temsilcisi ve Birlik temsilcisi olmak üzere **3 kişiden oluşur**. Komisyon, Birliğin çağrısı ile toplanır. Gerekli çalışmalarını yapar. Müracaatları değerlendirir ve raporunu tanzim eder.

Müracaat

MADDE 8 - İl birliğinin çağrısı ile talepler toplanır. Seçim komisyonu talepleri değerlendirir ve bir tutanakla karara bağlar.

Müracaat Dosyasının Oluşturulması

MADDE 9 – (1) İl seçim komisyonunun tutanağına göre müracaatı kabul edilen yetiştiricilere ait aşağıdaki belgeler tanzim edilir.

a-Yetiştirici adı, soyadı, açık adresi ve ikametgâh bilgileri, nüfus kayıt örneği,

b-Birlik üyelik belgesi,

c-Taahhütname,

d-Hayvan bilgileri,

PROGRAM UYGULAMA ESASLARI

(2) Birlik tarafından oluşturulacak belgeler.

a-Birlik adı, adresi ve vergi numarası,

b-Yetiştiricinin programa dahil edildiğine dair Yönetim Kurulu kararı,

c-Taahhütname,

d-Seçim komisyonu tutanağı.

Merkez Birliği Onayı

MADDE 10 – Merkez Birliği İl birliğinin talebini 30 gün içinde inceler. Uygun bulunması halinde onay için Bakanlığa gönderir. Eksiklik veya yetersizlik durumu varsa yapılan müracaatı gerekçesini belirterek il birliğine geri iade eder.

Bakanlık Onayı

MADDE 11 - Bakanlık müracaatı 15 gün içinde inceler. Uygun bulunması halinde ilgili İl Müdürlüğünü ve Merkez Birliğini bilgilendirir.

PROGRAM UYGULAMA ESASLARI

Irklar Bazında Soy Kütüğünün Oluşturulması

MADDE 12 - Merkez Birliği tarafından her ırk için bir soy kütüğü programı oluşturulur. Müracaatı bakanlıkça onaylanan birlik talepleri Merkez Birliği tarafından her ırk için oluşturulan soy kütüğü programına dahil edilir.

Programda Uygulanacak İslah Sistemi ve Verilerin Değerlendirilmesi

MADDE 13 - Programın ıslaha yönelik verilerinin toplanması, değerlendirilmesi, veri analizleri, damızlık değer tahminleri ile seleksiyon yöntemleri ve kriterleri gibi iş ve işlemler Bakanlık ve Merkez Birliği gözetim ve denetiminde alt yapısı uygun üniversite veya Araştırma Enstitüsü ile yürütülecektir. İşbirliği esasları bir protokol ile belirlenecektir.

www.turkiyekoyunkeci.org

ULUSAL KOYUN KEÇİ ISLAH PROGRAMI

..... / İLİ

..... IRKI

SOYKÜTÜĞÜ SİSTEMİ

BAŞVURU DOSYASI

BAŞVURU DOSYASI HAZIRLAMA İLKELERİ

İl Birlikleri başvuruda bulunurken ;

- ❖ Birliğin başvuru talep yazısı (antetli) **(EK-1)**,
- ❖ Birlik başvuru talep yazısının ekleri,
- ❖ Başvuru formu **(EK-2)**,
- ❖ Soykütüğü sistemi teklifi ve Seçim Komisyonu Oluşumu Yönetim Kurulu Kararı **(EK-3)**,
- ❖ (Oluşturulacak komisyonda; birlik sorumlu müdürü veya teknik işler şube müdürü, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl/ İlçe Müdürlüğü teknik personeli, Birlik bünyesinde görev yapan proje teknik elemanı olmak üzere 3 üyeden oluşur.)
- ❖ Soy kütüğü sistemine dâhil olmak isteyen üye yetiştiricilerin başvuru dilekçeleri **(EK-4)**,
- ❖ Hayvan Seçim komisyonunca dilekçe sahibi yetiştiricilerin, koyun ve keçilerinin ait olduğu ırka uygunluğunu tespit etmek amacıyla ırk tespit tutanağı **(EK-5)**,
- ❖ Hayvan Seçim komisyonunca soykütüğü sistemine dâhil edilecek koç/teke ve koyun/keçileri gösterir tutanak (Damızlık adayı erkek ve dişilerin varsa ana baba kayıtları (kulak numaraları) tutanakta belirtilir. Çiftleştirileceği anda 16-18 aydan küçük olan bireyler damızlık adayı olamazlar.) **(EK-6)**,
- ❖ Kabul ve Taahhütname **(EK-7)**,
- ❖ Tüm ekli tabloların yer aldığı bir adet CD (Excel formatında) ,
- ❖ **Hazırlanacak teklifler ilgili Birlik tarafından Merkez Birliğine gönderilir. Birlik, başvuru formunun Merkez Birliğine teslimatından sorumludur. Başvuru formuna uygun olarak hazırlanmayan teklifler düzeltilmek üzere başvuruda bulunan Birliğe geri gönderilerek uygun formatta yeniden hazırlanması istenir.**

● Birliğin başvuru talep yazısı (antetli) (EK-1)

SAYI : 2015/

KONU : Ulusal Islah Programı

.....
..../.../2015

TÜRKİYE DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİNE

İlgi : tarih ve sayılı yazı.

Birliğimizce; ilgi yazınızda bahse konu olan Ulusal Islah Programı kapsamındaırkı ıslahı soykütüğü sistemine ilişkin teklifimizin Merkez Birliğimizce değerlendirilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

EKLER:

- 1- Başvuru formu,
- 2-Soykütüğü sistemi teklifi ve Seçim Komisyonu Oluşumu Yönetim Kurulu Kararı,
- 3-Soy kütüğü sistemine dâhil olmak isteyen üye yetiştiricilerin başvuru dilekçeleri,
- 4-Hayvan Seçim komisyonunca dilekçe sahibi yetiştiricilerin, koyun ve keçilerinin ait olduğu ırka uygunluğunu tespit etmek amacıyla ırk tespit tutanağı,
- 5-Hayvan Seçim komisyonunca soykütüğü sistemine dâhil edilecek koç/teke ve koyun/keçileri gösterir tutanak,
- 6-Kabul ve Taahhütname,
- 7-Tabloların yer aldığı bir adet CD (Excel formatında).

.....
Birlik Başkanı

•Soykütüğü başvuru formu (EK-2)

SOYKÜTÜĞÜ BAŞVURU FORMU

ADI	
IRKI	
BİRLİĞİ	

BİRLİK SORUMLU MÜDÜR YA DA TEKNİK ŞUBE MÜDÜRÜNÜN

ADI SOYADI			
GÖREVİ/ ÜNVANI			
TELEFON	İŞ		CEP
E-POSTA			FAKS
BİRLİK TEKNİK ELEMANININ			
ADI SOYADI			
GÖREVİ/ ÜNVANI			
TELEFON	İŞ		CEP
E-POSTA			FAKS

VARSA İŞ BİRLİĞİ YAPILAN KURULUŞLAR

ÜNİVERSİTE ()	ÇİFTÇİ ÖRGÜTÜ()	STK ()	DİĞER
----------------	------------------	---------	-------------

SOYKÜTÜĞÜ SİSTEMİNİ YÜRÜTECEK BİRLİĞİN

SİSTEME AYIRABİLECEĞİ KAYNAK : TL

ALT YAPISI	TEKNİK ELEMAN	SİSTEM İÇİN ARAÇ	EKİPMAN
	VAR YOK	VAR YOK	VAR YOK

•Soykütüğü başvuru formu (EK-2)

SOYKÜTÜĞÜ SİSTEMİNDE YER ALAN YETİŞTİRİCİNİN

ADI SOYADI KİMLİK NO	TC	BİRLİK ÜYE NO	İLÇE/KÖY	HAYVAN SAYISI	TELEFON (E-POSTA)

YETİŞTİRİCİNİN ADI SOYADI :

YETİŞTİRİCİNİN HAYVANLARINA AİT BİLGİLER:

SIRA NO	HAYVANIN KULAK KÜPE NOSU	ÇİFTLEŞTİRME		VARSA ANNESİNİN KULAK KÜPE NOSU	VARSA BABASININ KULAK KÜPE NOSU
		ELDE AŞIM	SUNİ TOH.		

NOT: BU TABLO PROJEDE YER ALACAK HER BİR YETİŞTİRİCİ İÇİN AYRI AYRI DÜZENLENECEKTİR.

•Soykütüğü sistemine dahil olma teklifi ve Hayvan Seçim Komisyonu Oluşumu Yönetim Kurulu Kararı (EK-3)

.....
Merkez Birliğinintarih vesayılı yazısında belirtilen Ulusal Islah Programı kapsamında yürütülmesi istenilen ırkı ıslahı soykütüğü sistemi için Birliğimizce teklifte bulunulmasına ve sistemin yürütülmesinde görev yapmak üzere Hayvan Seçim Komisyonu oluşturulmasına, seçim komisyonunun; Birliğimiz sorumlu Müdürü,Birliğimiz proje teknik elemanıve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü teknik elemanıolmak üzere 3 kişiden oluşmasına karar verildi.

.....

•Soy kütüğü sistemine dâhil olmak isteyen üye yetiştiricilerin başvuru dilekçeleri (EK-4)

.....İLİ DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİNE

Merkez Birliğimizce uygulamaya konulacak olan Ulusal Islah Programı kapsamında ırkı ıslahı soykütüğü sistemine, söz konusu ırka ait adet hayvanımla katılmak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.(tarih)

Yetiştirici
imza

●Hayvan Seçim komisyonunca ırka uygunluk tutanağı (EK-5)

HAYVAN SEÇİM KOMİSYONU TUTANAĞI

Ulusal Islah Programı kapsamında Irkı ıslahı soykütüğü sistemine dahil olmak isteyen İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinolu üyesi a ait hayvanlarırkı özelliklerini taşıdığı ve yetiştiricinin fiziki alt yapısının uygun olduğu komisyonumuzca imza altına alınmıştır.
(tarih)

Komisyon Üyeleri

İsim

İsim

İsim

İmza

İmza

İmza

●Hayvan Seçim komisyonunca soykütüğü sistemine dâhil edilecek koç/teke ve koyun/keçileri gösterir tutanak (EK-6)

HAYVAN SEÇİM KOMİSYONU TUTANAĞI

Ulusal Islah Programı kapsamında Irkı ıslahı soykütüğü sistemine dahil olmak isteyen İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinolu üyesi a ait sistemde bulunması uygun görülen hayvanlara ait kulak küpe numaralarını belirten liste ekte olup, komisyonumuzca imza altına alınmıştır. (tarih)

Komisyon Üyeleri

İsim
İmza

İsim
İmza

İsim
İmza

●Kabul ve Taahhütname (EK-7)

KABUL VE TAAHHÜTNAME

Bu formda verilen bilimsel varsayım ve düşünceler dışındaki bütün bilgilerin doğru ve eksiksiz olduğunu; Soykütüğü sistemi çerçevesinde kaydedilecek verilerin doğru bir şekilde toplanacağını, özellikle elde aşım ve suni tohumlamadan doğan kuzu veya oğlakların ana ve babalarını tespit ve kayıt edileceğini, Merkez Birliği ve Bakanlıktan kontrol ve denetim amaçlı gelen görevlilere tüm bilgilerin verileceğini, Merkez Birliği yukarıda anılan kural ve usullerine ilişkin düzenlemelerini gerekli gördüğünde değiştirebileceğini ve yapılacak bu değişikliklere de uymak zorunda olduğumu/olduğumuzu kabul ve taahhüt ederim/ederiz

Yukarıda uymayı kabul ve taahhüt ettiğim/ettiğimiz kurallara uymadığımızın ve/veya verdiğim/verdiğimiz bilgilerde gerçeğe aykırı beyanda bulunduğumuzun Merkez Birliğin'ce tespiti halinde, Merkez Birliği tarafından alınacak karar ve uygulanacak yaptırımlara uyacağımızı kabul ve taahhüt ederim/ederiz.

KABUL VE TAAHHÜTNAME

Soykütüğü tutma yetkisi Bakanlık tarafından illerde Birliklere, Ülke geneli için Merkez Birliğine verilir.

BAŞVURU DOSYASI

İçerik Merkez Birliğince Hazırlanır.

BİRLİK

YETİŞTİRİCİ

Başvuru Dosyasını Hazırlar

MERKEZ BİRLİĞİNE

Merkez Birliği 30 işgünü içinde inceler.

UYGUNSA

UYGUN DEĞİLSE

Bakanlığa Onaya
gönderir.

Birliğe gerekçeli
yazıyla iade eder.

BAKANLIK

Başvuruyu inceler,
15 işgünü içinde
cevap verir.

UYGUNSA

İl Müdürlüğü
bilgilendirilir.

www.turkiyekoyunkeci.org

KOÇ TEKE TEST İSTASYONLARI ALT YAPI VE ÇALIŞMA ESASLARI

AMAÇ

Projenin temel amacı; ihtiyaç duyulan nitelikli küçükbaş damızlıkların elde edilmesi, bakımı ve yetiştiricilere ulaştırılmasıdır. Proje ile 'Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştirici Birlikleri'ne üye olan yetiştirici sürülerinde Birlik aracılığıyla verim denetimlerinin gerçekleştirilmesi ve damızlık koç ve teke ihtiyacının karşılanması sağlanacaktır.

Test İstasyonu, bölgelerde küçükbaş hayvancılıkta yürütülmekte olan ıslah çalışmalarının başarıya ulaşmasında önemli katkılar sağlayacaktır. Bu anlamda Koç-Teke Test İstasyonu, Yetiştirici Birliklerinin ve üreticilerin tüm faaliyetlerine doğrudan katılım sağlayacağı bir modelde ülkesel düzeyde küçükbaş hayvan ıslahına hizmet edecektir.

YASAL DURUM

- ❖ Koç ve Teke İstasyonlarının kurulması ile ilgili yasal prosedürler tamamlanarak bunun mevzuatta yerinin olması sağlanacaktır. Safkan Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiriciliği Hakkındaki Tebliğ (Tebliğ No : 2013/2) gereğince soykütüğü ve ön soykütüğü tutma yetkisinin Merkez Birliği ve Birliklere verilmesi ile birlikte kurulacak olan istasyonlar birer “Tarım İşletmesi” olmasından dolayı, Birlikler yürütme kurullarından bu istasyonların kurulması ile ilgili yetkileri almaları gerekecektir.

BİRLİĞİN EKONOMİK DURUMU VE İLİN HAYVAN VARLIĞI

Koç ve Teke İstasyonlarının her birlik tarafından kurulmasında ekonomik kıstaslar ve hayvan sayıları dikkate alınarak planlanmalıdır. Koç ve Teke İstasyonları her ne kadar Birliklerin yapısı içinde bir gereklilik olsa da, Birliğin ekonomik gücü ile İlde bulunan Hayvan sayısı bu istasyonlar için belirleyici bir kıstas olmalıdır.

Üye sayısının ya da hayvan sayısının az olduğu illerde bu istasyonların kurulması hem birlikler için büyük zorlukların kapısını aralar, hem de verimli olmayan işletmelerin kurulmasına yol açar ki bunun sonucu olarak kurulacak istasyonların kısa zamanda kapanmasına yol açar. Bu yüzden istasyonlar ilk önce hangi illerde kurulmalı sorusu çerçevesinde planlamasının yapılması gerekmektedir. Ekonomik gücü sınırlı olan ya da hayvan varlığı sayıca az olan illerde bu istasyonlar kurulmamalı, bunun yerine birkaç birliğin beraber kuracağı bölgesel anlamda istasyonların kurulması önerilmelidir.

İSTASYONLARIN KURULACAKLARI ARAZİLER

Birlikler için istasyonları kuracakları arazilerin mülkiyeti çok büyük önem arz etmektedir. Çünkü istasyonların kurulacağı arazilerin büyüklüğü, hayvan ırklarının sayısına, coğrafik şartlara göre otlatmak için mera arazisi olup olmayacağına, yem bitkileri ekilişinin yapılıp yapılmayacağına göre değişeceğinden Birliklerin olaya yaklaşımını etkileyecektir.

Yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı arazi, birliklere büyük bir mali külfet getirecektir. Bu yüzden araziler satın alınmamalı, bunun yerine Büyükşehir yasasına tabi olan illerde Belediyelerden, diğer illerde ise Milli Emlak Genel Müdürlüğünden arazi kiralanması yoluna gidilmesi daha uygun olacaktır.

İstasyonların kurulacağı araziler yerleşim yerlerinden biraz uzakta, ulaşımı kolay, yabani hayvan saldırılarının olmayacağı, diğer hayvan sürüleri ile karışmanın olmayacağı, hayvanlar için temiz su ihtiyacının karşılanabileceği yerlerde olmalıdır. Coğrafik ve meteorolojik şartların elvermesi durumunda yapay meralar kurulmalı, münavebeli otlatmalar sayesinde kaba yem kaynağı olarak kullanılması sağlanmalıdır. Ayrıca, istasyonların masraflarının azalmasını sağlayacağından basit yem karma makinelerinde yemin hazırlanması ya da en azından yem (yonca, korunga, fiğ gibi) bitkilerin ekilmesinin sağlanması büyük fayda sağlayacaktır.

İSTASYONLARDAKİ HAYVANLARIN DURUMU

İstasyonlarda bulunacak olan hayvanlar, Soykütüğü sistemi ve Halk Elinde Islah Projesi kapsamında oluşturulan Ara Elit Sürülerden elde edilecek hayvanlardan oluşmalıdır.

Tek ırk üzerinde tesis edilecek bir istasyonda 300 baş hayvan (270 dişi + 30 erkek); birkaç ırk için tesis edilecek olan istasyonlarda 220 baş hayvan (200 dişi + 20 erkek) olması, hem işletmedeki hayvan döngüsünü sağlar hem de işçilik maliyetlerini asgari düzeyde tutar. Her ırk için bir çoban yeterli olacaktır.

İstasyona getirilecek hayvanlar proje kapsamındaki işletmelerden direkt satın alınmalı, mülkiyet hakkı Birliğe geçmeli, eski sahiplerinin hayvanlar üzerinde hiçbir hakkı kalmamalıdır. Diğer türlü hayvan alımları ilerde farklı sorunlara neden olabilir Örneğin; hayvanların ileride damızlık koç/teke verme vaadi ile alınması ile ilgili fikirlerde ileri sürülmekle beraber, bu şartlarda alınan hayvanlar karşılığında verilebilecek yeterli damızlık bulunamaması durumunda, yetiştiricinin adli ya da idari şikâyetlerine maruz kalınabilir. Bu yüzden, alınan hayvanların mülkiyeti kati suretle Birliğe ait olmalıdır.

İSTASYONLARDAKİ HAYVANLARIN DURUMU

İstasyona alınacak hayvanlar, oluşturulacak bir komisyon tarafından seçilmeli, komisyonun belirlediği fiyattan satın alım gerçekleştirilmelidir. Bu satın alım fiyatı, satın alımın gerçekleştirileceği tarihteki normal piyasa fiyatından olmalı, afaki satış rakamlarından gerçekleştirilmemelidir. Daha sonra satın alınacak olan hayvanların sahipleri ile satış sözleşmesi gerçekleştirilmelidir.

İstasyonda bulunan hayvanların her türlü aşılama, Veteriner Hizmetleri gibi teknik işleri Birliklerde çalışan Veteriner Hekim/Veteriner Teknikerleri tarafından takip edilmeli, istasyonda mutlaka işçi / çoban çalıştırılmalıdır. Hayvanlar elde aşım yöntemi ile çiftleştirilmeli, gerekli bütün kayıtları tutulmalıdır. Çiftleştirme yönetimi proje liderlerinde olmalı, rastgele çiftleştirmeye izin verilmemelidir. Her yıl sürüden ayrılacak olan hayvanlar ile yerlerine projelerden alınabilecek olan ya da yetiştirme marifeti ile elde edilen hayvanlar yine komisyon tarafından tespitleri yapılmalıdır.

Testleri yapılmış koç/tekeler her yıl yörenin koç katım zamanlarının dikkate alınması ile tespit edilmiş bir zamanda satışa sunulmalıdır. Bu satışta, iki tip satış yöntemi izlenebilir. Birinci yöntemde canlı ağırlık üzerinden bir fiyat belirlenir, satın alacak olan kişinin seçtiği hayvan hemen orada tartılır ve fiyatı tespit edilir. İkinci yöntem ise, her damızlık hayvana bir başlangıç fiyatı belirlenerek açık arttırma yolu ile satış gerçekleştirilebilir.

KOÇ / TEKE TEST İSTASYONUNDA BULUNMASI GEREKEN UNSURLAR

Ağılların genişliği 12-14 metre, uzunluğu 50-60 metre, yüksekliği 3-3.5 metre olmalıdır. Çatı yüksekliği 5 m ve çatı eğimi % 40 olmalıdır

Pencereler tabandan 2.5 m yüksekte olmalı, pencere alanı ağıl kapalı alanın %15'i olmalı, pencereler vasistaslı olmalıdır.

Bacalar 100 m² kapalı alan için 1m² hesap edilmeli ve her 50 m² için bir baca yapılmalıdır. Bacalar yuvarlak, pürüzsüz ve şapkalı olmalı, çatı mahyasından 1m yüksekliğe kadar çıkmalıdır.

Sabit yemlikler duvarlarda, seyyar yemlikler ortalarda olmalıdır. Yemliklerin yüksekliği 40-50 cm olmalıdır. Tek taraflı yemliklerde genişlik 40-50 cm, çift taraflı yemliklerde 70-80 cm olmalıdır. Seyyar yemliklerde uzunluk 3-4 metre ve taşınabilir olmalıdır. Koç başına yemlik uzunluğu 50 cm olmalıdır. Gezinti alanlarda ise seyyar yemlikler olmalıdır.

Kapalı alan **dış kapıların** yüksekliği 2.75 m, genişliği 3 m olmalı, kapalı alan iç kapılar ise seyyar olmalıdır.

Kapalı ağıl alanı 750 m² olmalı, kapalı alan zemini açık alana %10 eğimli olmalıdır.

Açık gezinti alanı 1500 m² olmalı, ortadan 2 ye seyyar malzemelerle bölünmeli, açık alan kolay temizlenebilecek zeminle kaplanmalı ve ağıl dışına eğimi % 10 olmalıdır.

Suluklar gezinti alanlarında ve yemliklerden uzakta olmalıdır. Sulukların yerden yüksekliği 40-50 cm, genişliği 70-80 cm ve uzunluğu 3-4 metre olmalıdır. Her 10 baş koç için 40-50 cm suluk kenarı hesap edilmelidir. Otomatik suluklarda 25-30 baş koç için 1 suluk yapılmalıdır.

KARANTİNA BİNASI

Test istasyonuna getirilen erkek damızlık adaylarının, performans testi öncesi 21 gün süreyle tutulacağı barınak kısmı olarak düşünülmüştür. Getirilecek damızlık adaylarının, değişik zamanlarda birkaç defada gelmesi ihtimaline göre 3-4 bölmeden oluşmalıdır.

En az 150 baş hayvanın barındırılacağı hesabıyla, yemlik, hasta hayvan bölmesi, yem depolama, bakıcı gezinti alanı dâhil 250 m² kapalı alana sahip olmalıdır.

Yapı test istasyonunun yanında olabilir, ancak giriş ve çıkışları farklı kapılardan yapılmalıdır. Bakıcısının ayrı olması sağlanamıyor ise, dezenfeksiyona azami imkân verecek ekipmanları bulundurmalıdır.

ÇEKİRDEK(ELİT) SÜRÜ BARINAĞI (300 BAŞ KAPASİTELİ).

Çekirdek sürünün 300 baş anaç dişi materyalden oluşacağı varsayılmıştır. Sürü yenileme için gerekli (%20-25) dişi genç hayvanın barındırılması, doğumlar için bölmeler (% 10), hasta hayvan bölmeleri (% 2), bakıcı bakım alanı, sağlık ve teknik personel odası, tuvalet ve duşlar, kesif yem depolama alanı tasarlanmıştır.

Tüm bu alanlar hesaplandığında 1000 m² kapalı barınak alanına ihtiyaç olacaktır. Yapının planı netleşmesi ile beraber sundurma alanları hesaplanarak eklenmelidir.

Hayvanların barındırılacağı alanın toprak veya ızgara olarak planlanması uygun olacaktır.

TEST MATERYALİ ERKEKLERİN BARINAĞI (300 BAŞ KAPASİTELİ).

Karantina sonrası damızlık adayı erkeklerin barındırılacağı alanın; iki kısımdan oluşması tasarlanmıştır. Birinci kısım bireysel testlerin yapılabileceği, toplamda 2,25m² (1,5x1,5)' lik 150 bölmeden oluşan ve bakıcı gezinti alanları dâhil 600 m² lik alandan oluşacaktır.

Tabanın beton olması uygun olacaktır. Bireysel testlerin sonrasında hayvanların toplu halde bakılacağı, ancak yaş, boynuzlu boynuzsuz vb. özellikleri ile ayrılacağı üç(3) bölmeden oluşan, bakıcı bakım alanı dâhil 250 m² lik alan olmak üzere 850 m² lik barınak olmalıdır.

İkinci kısmın tabanının toprak veya ızgara olması uygun olacaktır. Planlama netleştğinde kesif yem alanı yanı sıra sağlık ve teknik personel odası vb. eklemeler yapılabilir ve kapalı alana eklenebilir.

TEKNİK VE İDARİ BİNA (Yönetici, teknik ve sağlık personel ofisleri, soyunma odaları, duş, tuvalet, seminer ve toplantı salonu)

Yönetici, teknik ve sağlık personel ofisleri, soyunma odaları, duş, tuvalet, seminer ve toplantı salonu olarak tasarlanan yapı planlamaya göre değişecektir. Ancak yaklaşık 400 m² lik bir alana ihtiyaç duyulacağı varsayılmaktadır.

SUN'İ TOHURLAMA LABORATUARI

Sun'i tohumlama laboratuvarının sperma alma(16 m²), işleme(40 m²), depolama(32 m²), dağıtım(16 m²), ekipman temizlik ve dezenfeksiyon(10 m²) olmak üzere toplam beş(5) bölümden ve 114 m² alandan oluşması planlanmıştır. Sperma alma, işleme, depolama bölümü ve ekipman temizlik ve sterilizasyonu için ayrılan kısımlar ve hayvan barınakları fiziksel olarak birbirinden ayrılmış veya bağımsız olmalıdır. Ancak sperma alınacak damızlıkların bakıldığı test merkezinin yakınında olması doğru olacaktır.

Test istasyonunda barındırılan tüm materyalin kesif yem ihtiyacı için düşünülmüştür. Her ne kadar barınakların içerisinde böyle bir kısım tasarlansa da ek olarak 50-75 m2 lik bir kapalı alanın kesif yem depolanması için bulunması yararlı olacaktır. Kesif yem deposunun yangın riski değerlendirildikten sonra barınaklara olabildiğince yakın olması doğru olacaktır.

KABA YEM DEPOSU

Yılın her döneminde istenilen kalite ve miktarda kaba yem bulunamayacağından Kuzey ve hâkim rüzgara göre bir tarafı daha olmak üzere 2 tarafı kapalı, 200 m² taba alanı, 6 m yüksekliğe sahip kaba yem deposu yapılmalıdır. Kaba yem deposunun yangın riski değerlendirildikten sonra barınaklara olabildiğince yakın olması doğru olacaktır.

BAKICI LOJMANI

Test merkezinin yerleşim merkezinden uzak olacağı, güvenliği, canlı hayvan barındırması, vardiyalı çalışma, kesintisiz bir çalışma takvimi gerektireceğinden çalışanlar için dilenme alanına ihtiyaç olacağı düşünülmüştür. Bu alanın yaklaşık 120 m² olması yeterli olacaktır.

JENERATÖR BİNASI

Sun'i tohumlama laboratuvarı, güvenlik düşünüldüğünde enerji kesintileri sorun olabileceğinden enerji sağlayan (jeneratör vb.) ve tamirat ekipmanının, yedek parçaların bulundurulacağı toplam 30-40 m² taban alanından oluşan bir bina düşünülmüştür.

TOPLAM ALAN

Tasarlanan asgari unsurlar dikkate alındığında yaklaşık 2850 m² kapalı alandan oluşan bir Koç Teke Test İstasyonu oluşturulabilir. Düşünülen unsurların sahip olunan arazi içerisinde tek bir yapı olmasından ziyade, ayrı birimler olarak tasarlanması belki maliyeti arttıracak, ancak riskleri(Yangın, hastalık, güvenlik vb.) minimuma indirecektir. Bunun yanında karantina, sun'i tohumlama vb. konularda ilgili mevzuata göre hareket edilmesi gerektiğinden tek yapı uygun olmayacaktır.

TEST MERKEZİ UYGULAMALARI

Koç ve Teke Adayı Hayvan Materyalinin seçilmesi

Koç ve teke adayı olarak test merkezine getirilmesi planlanan hayvanlarda aranan özellikler;

-

Hayvanlar doğum tarihi, doğum canlı ağırlığı, doğum tipi, ana yaşı, damızlık adayı seçimine esas canlı ağırlık kayıtları, sağlık kayıtları, ırka özgü ve ıslah amacına yönelik belirleyici morfolojik özelliklere sahip olması,

Karantina Uygulaması

- Damızlık koç/teke istasyonları Bakanlıktan özel olarak karantina amacıyla çalışma izni almış olmalı.
- İstasyona getirilen koç, teke damızlık adayları asgari 21 gün süre ile karantinaya alınmalı.
- Geldikleri işletmelerde yapılmamış ise, brucella melitensis, enteretoksemi ve iç-dış parazit mücadelesi yapılmalı.

TEST MERKEZİ UYGULAMALARI

Performans Testi

İslah amacı erken kasaplık kuzu üretimi olan bölgelerde, performans testinde;

Günlük canlı ağırlık artışı (büyüme hızı), standart yem değerlendirme oranı, karkas kalitesine yönelik ultrason ölçümü akabinde damızlık adayı olan hayvanlarda testis, epididimis, scrotum, prepusyum ve penis kontrolü, ıslah amacı doğrultusunda ırk veya tipe ilişkin morfolojik değerlendirmeler yapılmalıdır.

İslah amacı farklı ırk ve genotiplerde bölgede uygulanan yetiştirme sistemi ve pazar talepleri doğrultusunda seçim prosedürüne esas performans testi kriterleri belirlenmelidir.

TEST MERKEZİ UYGULAMALARI

Performans Testi Uygulama Takvimi

Uygulama	Dönem/Tarih	Not
Damızlıkların İstasyona Getirilmesi	En fazla 60 günlük	Getirilecek hayvanların doğum ağırlıkları kendi işletmelerinde kaydedilmiş olacaktır.
Karantina	21 gün boyunca	Karantina bölgesinde tutulacak
Kırkım	Karantina bitiminde	Bütün hayvanlar kırılacaktır.
1.Tartım	90. gün, kırkımdan hemen sonra	Kırkım sonrası tartım yapılacaktır.
1.Ultrason Muayenesi	90.gün	Kırkım sonrası 1. Ultrasonik ölçüm (MLD) yapılacaktır.
2.Tartım	120.gün	Bütün hayvanlar tartılacaktır.
3.Tartım	150.gün	Bütün hayvanlar tartılacaktır.
Büyüme test dönemi sonu	150.gün	Bütün hayvanlar tartılacaktır.
Kırkım	160.gün	Bütün hayvanlar kırılacaktır.
2. Ultrason Muayenesi	160.gün	Kırkım sonrası 2. Ultrasonik ölçüm yapılacaktır.
Değerlendirme ve Damızlık Seçimi	180.gün	Büyüme hızı, yem değerlendirme oranı ve ultrasonik ölçüm (MLD) sonuçları dikkate alınacaktır.
Suni tohumlama için adayların seçimi ve diğer damızlıkların yetiştiricilere teslim edilmesi	180.gün	İhtiyaca göre en iyi damızlık adayları seçilerek suni tohumlamada kullanılmak üzere ayrılacaktır. Diğerleri yetiştiricilere dağıtılacaktır.

TEST MERKEZİ UYGULAMALARI

Performans Testi Sonrası

Performans testi sonrası damızlık adayı erkekler en iyiden, kötüye doğru sıralanacaktır. Sıralama sonrası; ihtiyaç duyulan sayının (sperması alınacak damızlık koç sayısı) üç(3) katı oranında damızlık adayı erkek ayrılacaktır. Ayrılanların dışında kalan diğer erkekler damızlık olarak kullanılmak üzere yetiştirici sürülerine verilebilecek ya da farklı bir şekilde değerlendirilebilecektir (kiralama, kasaplık, vb.).

Performans testi sonrası seçilmiş olan damızlık adayı erkekler sperma verebilecek yaşa değin gözlenmeye devam edilecek, bu süre zarfında arzu edilmeyen bir gelişme sağlayan, hastalanan, sakatlanan, morfolojik kusuru oluşan bireyler damızlık dışı bırakılacaktır. Damızlık dışı bırakılan bu bireyler uygun bir şekilde değerlendirilebilecektir.

Sperma sağımı yapılması planlanan damızlık erkek sayısının iki(2) katı kadar birey ile kontrol sağımlarına başlanacaktır. Sperma kontrolleri sonrasında ihtiyaç duyulan sayıda damızlık erkek sperma alımında kullanılacaktır. Sperma kontrolleri sonrası damızlık dışı kalan erkek bireyler, damızlık olarak kullanılmak üzere yetiştirici sürülerine verilebilecek ya da farklı bir şekilde değerlendirilebilecektir(kiralama, kasaplık, vb.)

TEST MERKEZİ UYGULAMALARI

Progeny Test

Özellikle süt yönünde yapılacak ıslah çalışmalarında, performans test sonucunda tespit edilen üstün damızlık değere sahip erkekler, doğrudan ıslah sistemine gönderilebileceği gibi imkân ölçüsünde ve uygun altyapı varsa, ön seçimi yapılan hayvanların ıslah sürülerinde elde aşım veya suni tohumlama yöntemleri kullanılarak yavru testi çalışmasına alınmaları gerekir.

Yapılacak yavru testi sonuçlarına göre belirlenen üstün damızlıklar yapılacak planlamaya göre ıslah sürülerinde kullanılır.

Uygun altyapının var olduğu durumlarda spermaları alınıp dondurulur.

TÜRKİYE
DAMIZLIK KOYUN KEÇİ
YETİŞTİRİCİLERİ MERKEZ
BİRLİĞİ

KOÇ / TEKE
TEST İSTASYONU PROJESİ

toplam kapalı alan : 3568,30 m²
toplam açık alan : 8571,70 m²
toplam tesis alan : 12140 m²

PLAN Ö: 1/200
kapalı alan 3568,30 m²

SONUÇ

Ulusal Koyun Keçi Islah Programı ve bu programa bağlı olarak kurulacak soykütüğü sistemi ile yerli koyun keçi ırklarımızın ıslahından beklenen faydalar sağlanacaktır.

Halen ülkemiz genelinde yürütölmekte olan “Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi ” bu yıl tamamlanması halinde Ulusal Koyun Keçi Islah Programı ile entegre edilebilir.

www.turkiyekoyunkeci.org

**TEŞEKKÜR
EDERİM**